

“De grondwaarden van de EU staan op het spel”

Na de onafhankelijkheidsverklaring op 27 oktober en de onmiddellijke inschakeling van het artikel 155 door de Spaanse regering, die het Catalaanse bestuur in handen neemt, trok de Catalaanse minister-president meteen naar Brussel, waar hij de Catalaanse zaak bij de Europese bestuurders wilde aankaarten, en niet in het minst de Spaanse repressie en gerechtelijke vervolgingen die hem en zijn Catalaanse medebestuurders boven het hoofd hangen. De kwestie van het zelfbeschikkingsrecht en de rechten van naties zonder staat worden in het Europees parlement al sinds jaar en dag aangekaart door de Europese Vrije Alliantie (35 jaar geleden mee opgericht door de Volksunie, en waar vandaag de N-VA ook lid van is). Meervoud had een gesprek met EVA-directeur Gunther Dauwen over de Catalaanse actualiteit.

In Catalonië werd op 27 oktober de republiek uitgeroepen. Maar van een erkenning door derde landen is nog lang geen sprake. De Europese Unie staat zelfs zeer afwijzend ten opzichte van de Catalanen.

Op zich is dit niet nieuw. In het verleden stond men ook vaak afwijzend en ontradend ten aanzien van het onafhankelijkheidsstreven in verschillende Oost-Europese landen. Het afwijzen en ontraden van het onafhankelijk-

heidsstreven lijkt tot de vaste diplomatenmantra te behoren. Pas wanneer de onafhankelijkheid een realiteit is, verandert de houding. Vaak zien we dat de erkenning van een nieuwe staat uitgaat van een kleine staat. Zo bijvoorbeeld IJsland dat de onafhankelijkheid van de Baltische republieken als eerste erkende. Ook Finland, Slovenië en Kroatië bijvoorbeeld lieten zich wat dat betreft niet onbetuigd.

Maar wat nu gebeurt heeft de Europese Unie over zichzelf afgeroepen. Ik herinner mij een debat met Commissievoorzitter **Barroso** in 2005. We hebben toen aangeklaagd dat de Unie altijd heeft geweigerd rechtstreeks het gesprek aan te gaan met de regio's met een sterk autonomiestreven. Doordat ze niet als gesprekspartners werden gezien, heeft men ze eigenlijk gestimuleerd om zelf een staat te worden, aangezien de EU alleen aan de staten inspraak verleent. De jongste jaren wordt deze visie, die wij tien jaar geleden al huldigden, door de feiten bevestigd: inmiddels hebben we het Schotse referendum gehad van 2014, dat wellicht binnen niet al te lange tijd nog eens wordt overgedaan. We hadden het informele Catalaanse referendum van 2014, vervolgens de 'plebiscitaire verkiezingen' en nu het onafhankelijkheidsreferendum van 1 oktober. Ook op de Farroereilanden staat volgend jaar een referendum over onafhankelijkheid te gebeuren.

Deze ontwikkeling was voorspelbaar en er is nu, zeker in Catalonië een point of no return bereikt. Door de geweldige aandacht in de internationale pers wordt de publieke opinie met zijn neus op de feiten gedrukt. Men kan deze onafhankelijkheidsprocessen niet blijven negeren.

De economische belangen die hier op het spel staan zijn natuurlijk enorm groot. Men moet zich maar eens voorstellen dat er onder-

Gunther Dauwen : beschamend vertoon van EU

Juncker en zijn voorganger Barroso : demagogische uitspraken

handelingen moeten aangevat worden over de Spaanse staatsschuld. De Europese Unie zit meteen met een nieuw Griekenland opgescheept. Maar dit wijst ook op de fragiliteit van de hele Europese constructie en de van de muntunie. Nu blijft het onze mening dat door een Europese struisvogelpolitiek het kostenplaatje alleen maar verder zal oplopen.

Commissievoorzitter Juncker komt met het spookbeeld voor de dag van een 'onbestuurbaar Europa' van 90 of 100 landen, wanneer alle naties met zelfbeschikking aspiraties zomaar zouden erkend moeten worden.

Dat zijn natuurlijk zuiver demagogische uitspraken van Juncker. Men wil de mensen bang maken voor de chaos die dreigt te ontstaan als gevolg van het eerbiedigen van het zelfbeschikkingrecht. Het zal in geen geval zo'n vaart lopen dat we bij 90 landen uitkomen. Zelfs in het geval dat zowel de Schotten, de Vlamingen, de Catalanen, de Corsicanen, de Basken als nog enkele andere volkeren een maatschappelijk draagvlak verwerven om de onafhankelijkheid te realiseren, komen we in het beste geval aan zo'n 45 à 50 Europese staten. Ter vergelijking : de Verenigde Staten van Amerika tellen er 51, en die Amerikaanse staten hebben wel degelijk heel wat eigen macht.

Intussen moeten we wel vaststellen dat de Catalaanse leiders zelf de republiek niet bepaald met man en macht verdedigen : men legt zich neer bij de overname van het Catalaans bestuur. Een deel van de Catalaanse regering heeft zich gemeld bij het Spaanse gerecht en Puigdemont heeft met drie andere ministers de wijk genomen naar Brussel. Er is zelfs geen sprake van passief verzet.

Sommigen gewagen zelfs van een 'vlucht' van Carles Puigdemont die zijn 'volk in de steek

laat'. Maar men kan het ook anders bekijken : getuigt het niet van een groot gevoel voor verantwoordelijkheid dat de Catalaanse leiders deze keuzes hebben gemaakt wellicht vanuit de bezorgdheid dat een escalatie van geweld tot de reële mogelijkheden behoorde, indien men zelfs uitsluitend passief verzet had gepleegd tegen de Spaanse overname van het bestuur?

Dat brengt ons terug naar het brutale Spaanse politie-optreden op de dag van het referendum. Heeft Spanje de mensenrechten geschonden? En heeft de EU Spanje daarop aangesproken?

Het Spaanse politie-optreden was zeker absurd en menonwaardig en het is beschamend dat de EU daarover geen duidelijk standpunt heeft ingenomen.

Alvast heeft de commissie mensenrechten van de Verenigde Naties een onderzoek ingesteld naar dat politiegeweld. Er zijn ook NGO's als Human Rights Watch die geoordeeld hebben dat het geweld tegenover de vreedzame Catalaanse burgers buitensporig was. Maar er kunnen nog veel meer vragen gesteld worden bij het optreden van de Spaanse overheid. We hebben het over het feit dat de Spaanse politiediensten websites hebben lamgelegd zonder gerechtelijk bevel, dat ze zonder huiszoekingsbevel zijn binnengevallen bij drukkerijen en bij de verenigingen *ANC* en *Omnium Cultural*. De gerechtelijke vervolgingen tegen de voorstanders van Catalaanse onafhankelijkheid worden ook aangestuurd door één onderzoeksrechter die vanuit een schimmige rechtbank alle vervolgingsprocedures centraliseert.

Al die zaken zijn evident in tegenspraak met het artikel 2 van het verdrag van de Europese Unie dat gaat over mensenrechten en grondwaarden van de Unie. Dat de Europese Unie de andere kant opkijkt maakt dat het kosten-

De EVA

De Europese samenwerking tussen partijen die zelfbestuur nastreven voor Vlaanderen, Baskenland, Catalonië, Corsica enzovoort krijgt al sinds 35 jaar gestalte binnen de 'Europese Vrije Alliantie' (EVA). Deze transnationale partijwerking werd opgestart in 1981, niet toevallig twee jaar nadat het Europees parlement voor het eerst rechtstreeks werd verkozen. Sedert 2004 is er ook een Europese regeling voor partijfinanciering waardoor de EVA wordt betoelaagd (10 partijen, die Europese, nationale of regionale volksvertegenwoordigers in minstens 7 lidstaten worden vandaag de dag door de EU erkend en gefinancierd). In totaal heeft de EVA 49 aangesloten partijen.

De EVA heeft evenwel onvoldoende Europese verkozenen om een eigen fractie te vormen in het Europees parlement. Daarvoor moet men minimum 25 EP-leden hebben uit 7 lidstaten. De partij is dus aangewezen op samenwerking met andere politieke stromingen : de meeste EVA-verkozenen zitten bijgevolg in de fractie van de groenen die de naam draagt 'greens-efa' waarbij efa staat voor European Free Alliance. Anderzijds zijn niet alle verkozenen toegetreden tot die fractie : de 4 N-VA-mandatarissen sloten aan bij de Britse conservatieven terwijl het Baskische europarlementslid Josu Juaristi (van Bildu) in de links-radicalen fractie zetelt.

De EVA-leden binnen de groene fractie zijn twee Schotten van SNP, twee Catalanen van ERC, 1 Welshe dame van Plaid Cymru en een vertegenwoordiger van de Russische minderheid in Letland.

Deze versnippering heeft ook wel een aantal praktische voordelen want op die manier heeft de EVA een voet aan huis in drie verschillende fracties.

plaatje van de Catalaanse kwestie voor Europa nog veel meer kan oplopen dan louter economische schade : We hebben het hier over Europese grondwaarden en over democratie.

We moeten hier ook het onderscheid maken tussen legaliteit en legitimiteit. Het kan dan wel zijn dat Spanje de Spaanse wet aan zijn kant heeft (maar er zijn ook nog de internationale verdragen die boven de Spaanse wet gaan) en Spanje heeft de macht om die wet af te dwingen. Maar het Catalaanse streven is wel degelijk legitiem en gedragen door een groot deel van de bevolking. Catalonië heeft dus wel degelijk de legitimiteit aan zijn kant.

Bernard DAELEMANS